

90 jaar oud en springlevend.

Moeder Oostendse, een Oostendse studentenclub in Leuven (1912-2002) (deel 2)

door Michaël-W. SERRUYS

Van de Eerste Wereldoorlog tot de piramide van Mon de Goeyse

De Eerste Wereldoorlog had grote gevolgen voor het Leuvense studentenleven. Op uiterlijk vlak kwam er na de oorlog sterk protest tegen de Duitse petten en linten. Deze eerste werd dan ook verboden door de academische overheid. De Duitse petten werden door de Vlaamse studenten vervangen door de Franse studentenbaretten, ook wel flat genoemd. Ook de linten werden minder gedragen. Pas in de jaren '30 kwam de Duitse pet weer terug, onder andere bij het KVHV. De streekgebonden studentenclubs gingen van hun kant meer en meer het 'potje' (ook wel tonnetje of cerevis genaamd) dragen, dat ze heden ten dage nog altijd dragen. Een ander gevolg van de anti-Duitse stemming na de oorlog was het verdwijnen van AstV Lovania. Maar ook op innerlijk vlak waren de gevolgen groot. Veel studenten waren in 1914 opgeroepen, onder andere ook August Nassel, en hadden zo de verschrikkingen van de loopgraven en de ongelukkige taaltoestanden aan het front meegemaakt. Toen deze studenten na de oorlog weer hun studies vervolgden waren zij volwassener, maar ook veelal radicaal Vlaamsgezind geworden. Zij begonnen zich actief in te zetten voor de Vlaamse zaak, onder andere voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Hun ernst botste echter met de studentikoze onschuld van de nieuwe studenten. Verschillende studentenclubs, zoals Moeder Meense kregen met dit probleem te maken. Het is goed mogelijk dat hetzelfde bij Moeder Oostendse gebeurde, want de heroprichting door Joseph Bouckaert in 1920 hield enkel stand tot 1922. Vermoedelijk verdween de Oostendse door innerlijke twisten van het toneel, om pas in 1925 voor de tweede keer heropgericht te worden door een zekere B. Coene.

In de jaren '20 zou het studentenleven in Leuven een grote mate van baldadigheid kennen. Aan de ene kant de 'bierflaminganten', zoals de meer op ontspanning gerichte studenten in de streekgebonden clubs werden genoemd, en aan de andere kant de radicaal politiek geëngageerde Vlaamse student van het KVHV. De eersten brachten hun tijd stijlloos door op café met drinken en daarna al rollend op straat, terwijl de tweede heftig ijverden voor de vernederlandsing van de universiteit van Gent. Het kwam dan ook regelmatig voor dat de Vlaamse studenten slaags geraakten met de politie of met Waalse studenten. De radicale sfeer in Leuven zou echter vanaf het einde van de jaren '20 veranderen dankzij de geleidelijke vernederlandsing van de Gentse universiteit. Dit had tot gevolg dat de meest radicale Vlaamse studenten de, in die tijd nog Franstalige, Leuvense universiteit verlieten. Voor de verspreiding van de Leuvense studententradities was dit heel belangrijk, want deze vonden nu definitief hun doorgang in Gent. Via Gent zouden deze tradities, voornamelijk na de Tweede Wereldoorlog zich verspreiden in de West- en Oost-Vlaamse hogescholen.

Ook aan het bierflamingantisme kwam een eind door de komst van een derde belangrijke studentenleider, Mon de Goeyse. Deze studentenleider zal erin slagen om de ideeën van Rodenbach en Vanden Eynde te institutionaliseren. Dit door eveneens te putten in de rijke Duitse studententradities. De Goeyse slaagde erin om een bestuurlijke piramide in het leven te roepen, waarmee hij heel het Leuvense studentenwereldje kon ordenen. Bovenaan, als overkoepelend orgaan, staat het KVHV. Het KVHV vertegenwoordigt de Leuvense studenten naar buiten toe en verwoordt eveneens hun katholieke en Vlaamse inslag. Op studentikoos vlak wordt in 1929 het Seniorenkonvent opgericht. Het Seniorenkonvent, beter bekend als het SK, bestaat uit alle senioren van alle Leuvense streekgebonden studentenclubs en de senioren van de vijf gouvildes of

provinciale overkoepeling. Aan het hoofd staat de Senior Seniorum, in Leuven kortweg SS genoemd. Deze is meteen ook van rechtswege vice-preses van het KVHV. Dankzij deze reorganisatie kon het SK het Leuvense clubleven superviseren, zodat alles geordender en gelijkvormiger verliep. Het had zo'n grote uitstraling op het studentenleven in en buiten Leuven, dat in 1934 het SK Ghendt werd opgericht. Naar analogie met het studentikoze besluit De Goeyse hetzelfde te doen voor onderwijszaken. In 1936 werd het Faculteitenconvent opgericht. Het Faculteitenconvent was de structuur waarin alle afgevaardigde studenten per faculteit bij elkaar kwamen. De bestuurlijke piramide van De Goeyse bood een oplossing voor het aanpakken van het baldadige bierflamingantisme.

Behalve de reorganisatie van het bestuur besloot De Goeyse ook het clubleven weer stijl en traditie te geven. Ook nu weer haalde hij de inspiratie in het Duitse studentenleven. Deze inspiratie was van romantische aarde en zeker niet ideologisch. De bloei die het Leuvense studentenleven in de jaren '30 meemaakte, stak schril af tegen de toestand in Hitlers Duitsland waar de Burschenschaften vanaf 1935 verboden werden. De Goeyse pogde stijl en traditie te bekomen via de heroprichting van AstV Lovania, maar dit plan mislukte. Het lukte echter wel met de Brusselse studentenclub Bezem Brussel waar De Goeyse senior van was. Door stijlvol de Duitse clubregels of Bierkomment te volgen werd deze club een voorbeeldclub in Leuven. Veel studentenclubs gingen dit voorbeeld volgen, ook al omdat *Ons Leven* veel aandacht aan de Duitse Bierkomment besteedde.

De laatste grote ingreep van De Goeyse in het studentenleven was de Studentencodex. De Studentencodex, bijbel van elke Leuvense student, bestaat uit drie delen. In het eerste deel staan alle studentenclubs, met hun clublied, kleuren en monogram. Voor veel clubs moest De Goeyse zelf het monogram of de kleuren verzinnen, zo onordelijk was het Leuvense studentenleven toen. Het tweede deel of de blauwe bladzijden van de Studentencodex bestaan uit de Vlaamse Bierkomment of regels die een studentenclub moet eerbiedigen bij een cantus, een doop, een ontgroening en andere dergelijke officiële gelegenheden. Ook staan hier de regels over de te dragen petten en linten. Zo staat bijvoorbeeld precies beschreven welke afmetingen de linten moeten hebben. Het derde deel is eigenlijk een liederenboek. Met de club- en officiële liederen zijn er in de Studentencodex ruim een 600-tal liederen! De Goeyse had eindelijk de oude idealen van Rodenbach en Vanden Eynde gerealiseerd, namelijk door het gildeleven te grondvesten op traditie, stijl, tucht en levenslange kameraadschap. Het zal duidelijk zijn dat, net als in het eerste decennium van de 20ste eeuw, het Leuvense clubleven bloeide!

Ook Moeder Oostendse genoot van het bloeiende studentenleven te Leuven. Op 7, 8 en 9 december 1935 vierde de club het derde lustrum van de heroprichting van 1920. Het feest begon met het opwachten, met fanfare, van de ereleden aan het station te Leuven, waarna een receptie plaats had met porto en dubbele trappisten, gevolgd door vele salamanders en een cantus geleid door senior Romain Vermeire, clubnaam 'Meng'. De volgende dag was er om 11 uur de mis in de St.-Michielskerk met daarop volgend een groepsfoto. Vervolgens marcheerde Moeder Oostendse in vol ornaat voor het politiebureau naar de Jacobskelder voor 'homero-breugheliaans peuzelen' (sic). Het menu bestond uit soep, tarbot met saus, rondsgebraad met worteltjes en erwten, een half kicken en vruchten als dessert. Daarna volgde naar aloude gewoonte een rolling naar de 'te verwoesten gewesten'. Op maandag 9 december was er weer een rolling, maar dan per autobus, door West-Vlaanderen. Dit verslag van het derde lustrum van Moeder Oostendse is één van de weinige verslagen die we hebben in haar geschiedenis, maar het is duidelijk dat het de club voor de wind ging [Foto].

Ons Leven 48/7 124 (1935)

Het Leuvense studentenleven van de Tweede Wereldoorlog tot 1960

Aan het onbezorgde Leuvense studentenleven kwam een eind met de Duitse inval in mei 1940. Hoewel er in tegenstelling tot de Eerste Wereldoorlog wel college werd gegeven in Leuven, kwam het clubleven wel onder druk te staan. Zo maakte de avondklok en de slechte kwaliteit van het bier het clubleven heel moeilijk. Uiteraard zorgde de Nazi-terreur ook voor slachtoffers onder de clubstudenten. Het was ook gedurende deze moeilijke en zware jaren dat de twee takken van de Vlaamse studentenbeweging geleidelijk uit elkaar zouden gaan groeien. De politieke tak of het KVHV werd door het merendeel van de clubstudenten gezien als pro-Duits, of alleszins niet als genoeg anti-Duits. Na de oorlog was een groot deel van de Vlaamse beweging, waartoe het KVHV zich rekende, gecompromiteerd. Dit had als gevolg dat de clubstudenten, de a-politieke of studentikoze tak, zich meer en meer tegen het KVHV ging keren. Het KVHV slaagde er nog wel een aantal jaren in om de studenten te mobiliseren voor grote politieke acties, zoals bijvoorbeeld tijdens de Schoolstrijd in 1955. Maar alvorens compleet af te brokkelen en te verschrompelen zou de piramide van De Goeyse, of de symbiose tussen de politieke tak (KVHV) en de a-politieke tak (clubstudenten), nog een keer functioneren onder het SK-voorzitterschap (1955-1957) en het KVHV-presesschap (1957-1958) van Jos Mees [Foto].

Weeral moet het Moeder Oostendse voor de wind zijn gegaan op het einde van de jaren '50, want de weinige informatie waar we over beschikken, beschrijft een bloeiende club. Uit de rekeningen van het clubjaar 1960-1961 konden we zien dat Moeder Oostendse 62 leden telde, wat

ongeveer zes keer zoveel is als op het einde van de 20ste eeuw. In hetzelfde werkingsjaar organiseerde Moeder Oostendse vier bals, waarvan twee in het Casino van Middelkerke. Het bal was een belangrijk moment voor een club, want het was hier dat de club aan zijn inkomsten kwam. Gedurende de jaren '50 had het bal van Moeder Oostendse een grote uitstraling aan de kust. Van horen zeggen blijkt dat dit vaak het eerste bal was voor veel meisjes in Oostende en omstreken. Na het bal was het gebruikelijk dat de hele club in smoking, en vriendin in galajurk, de vroegste ochtendmis bijwoonden. Andere activiteiten gedurende het jaar waren cantussen, zwemmen, mosselsoupers, een Carnavalsreis naar Düsseldorf, verklede voetbalmatchen, het lentefeest, een voordracht en de gebruikelijke jaarlijkse activiteiten, zoals de doop, de ontgroening en de Vlierbeekfeesten. Moeder Oostendse moest dat jaar 69.335 Belgische franken neertellen voor al deze activiteiten, wat een aanzienlijk bedrag was in die tijd. Er moet er wel bij gezegd worden dat de inkomsten lager waren dan verwacht en dat Moeder Oostendse met een negatief saldo van 5.773 Belgische frank te kampen had. Het zou niet de laatste keer zijn dat Moeder Oostendse in het rood zou staan!

Het uiteenvallen van de twee takken van de Vlaamse studentenbeweging en Mama's Menopause

Vanaf 1960 zou het KVHV meer en meer worden bestuurd door 'sociaal-progressieve, Vlaams-nationalistische, op clubgebied volkomen inactieve, politiek geëngageerde technocraten', aldus Jos Mees. Mees doelt onder ander op de KVHV-preses van 1959-1960, Wilfried Martens. Het KVHV zal in de jaren '60, onder invloed van de links-progressieve contestatiegolf zichzelf steeds meer gaan verliezen in politieke en ideologische discussies. Wel zal het KVHV nog een grote rol gaan spelen bij de rellen met betrekking tot de splitsing van de Leuvense universiteit in 1968. Terwijl de Franstaligen, met hun Leuven-Waalse studententradities, naar hun nieuwe universiteitsstad Louvain-la-Neuve trokken, verloor het KVHV alle grip op de studenten van de door hen gewenste ééntalig Nederlandstalige katholieke lekenuniversiteit. Het linkse anti-autoritaire en anti-klerikale studentensyndicalisme van Parijs '68 waaide over, zodat men al gauw sprak van Rood Leuven. Dit had als gevolg dat het KVHV zelf verdeeld geraakte in verschillende fracties, te

weten de 'linksen', de 'extreem Vlaams-nationalisten', de 'Vlaamse sociaal-progressieven' en de 'traditionele Vlaamse christelijke studenten'. De eerste en tweede fractie zouden respectievelijk de Marxistisch-Leninistische Beweging en de Nationalistische Studenten Vereniging oprichten, beiden officieus de studentenbeweging van respectievelijk de PvdA en het Vlaams Blok. De Vlaamse sociaal-progressieve studenten zouden grotendeels de overstap maken naar de al bestaande Vlaamse Nationale Studenten Unie of de Volksuniestudenten. Enkel de vierde en laatste groep zou het KVHV voortzetten.

De jaren '60 en '70 waren een gigantische aderlating geweest voor het KVHV. Vóór de jaren '70 waren ongeveer 75% van de Leuvense studenten lid van het KVHV. Na deze jaren zou de aanhang van het KVHV slinken tot ongeveer een kleine 150 (actieve) leden, wat op de hedendaagse studentenpopulatie van 25.000 minder dan 1% is. De piramide van De Goeyse was eveneens in ongenade gevallen. Het Fakulteitenkonvent was door de nieuwe progressieve en democratische Nederlandstalige academische overheid vervangen door het Leuven Overkoepelend Kring Orgaan, dat geen enkele band meer met het KVHV had. Het SK, de overkoepeling van de studentenclubs, bleef wel bestaan. Maar daar de clubstudenten meer en meer afstand namen van het door politiek overheerste KVHV, was het SK een lege doos geworden. Deze evolutie vond ook plaats in de rest van Vlaanderen. In Leuven werd deze evolutie enkel extra hard aangevoeld doordat het nu kwakkelende KVHV hier altijd een prominente rol had gespeeld.

In de jaren '70 was de scheiding tussen de politieke en a-politieke/studentikoze tak van de Vlaamse studentenbeweging voltrokken. Voor de Leuvense studentenclubs, zoals Moeder Oostendse, was deze scheiding van belang daar zij nu 'bevrijd' waren van alle vormen van politieke en ideologische strijdvoering. Het KVHV is nu voor de meeste Leuvense studentenclubs niets anders dan een grote Vlaams-nationalistische studentenclub die men af en toe op straat of op café tegenkomt. De meeste studentenclubs trekken zich tegenwoordig dan ook bitter weinig of niets aan van het KVHV, tenzij sommige leden van de studentenclub toevallig goede bekenden zijn van het KVHV. Voor de rest had het wegvallen van de politieke tak van de Vlaamse studentenbeweging weinig gevolgen voor de populariteit van de a-politieke/studentikoze tak. De democratisering van het onderwijs in de jaren '60 zorgde voor een enorme toeloop van studenten naar de verschillende Vlaamse universiteiten en hogescholen. Overall in Vlaanderen ontstonden nieuwe studentenclubs die zich meestal op de Leuvense studententradities beriepen.

Procentueel gezien was de populariteit van de studentenclubs in het (links)-progressieve Leuven van de jaren '70 echter wel gedaald. Het Leuvense (links)-progressieve studentenwereldje vond de met pet en lint getooide clubstudenten een bende traditionalistische, conservatieve anachronisten. Ondanks alles zou in Leuven, net als in de rest van Vlaanderen, het studentikoze clubleven doorgang blijven vinden. Het wegvallen van het KVHV (en het SK) had echter wel bepaalde traditionele aspecten, en zelfs een gevoel van éénvormigheid, teloor doen gaan bij de nieuwe, of zelfs bij sommige oude Leuvense studentenclubs. Op lange termijn zou het gebrek aan eenheid, organisatie en traditie echter wel eens nefaste gevolgen kunnen hebben op het clubleven, omdat dit nu juist de essentie is van het clubleven zelf is. Aan het begin van de 21ste eeuw is deze situatie duidelijk aan de oppervlakte gekomen in Leuven. Tegenwoordig kampen een aantal Leuvense studentenclubs met een gebrek aan nieuwe leden. Als gevolg hiervan zijn de laatste jaren een aantal oude studentenclubs verdwenen en zijn veel studentenclubs in een harde overlevingsstrijd verwickeld. De mindere uitstraling en de crisis in het clubmilieu is ondertussen al smalend 'Moeder Menopause' genoemd.

Moeder Oostendse van de jaren '60 tot aan de 21ste eeuw

Net als het KVHV kreeg Moeder Oostendse in de jaren '60 te maken met de links-progressieve contestatiegolf. De ruzie tussen de zogenaamde 'traditionalisten' en 'nieuwlichters'

werd gewonnen door de nieuwlichters. Als gevolg hiervan ging Moeder Oostendse vanaf 1966/1967 een sociaal-culturele en progressieve koers volgen. Vanaf dat jaar weten we ook niet meer wie de senior is van Moeder Oostendse en het is ook goed mogelijk dat de club, net als bij sommige faculteitskringen, door een raad werd bestuurd. Weinig is geweten over deze rumoerige periode, maar het staat vast dat de club nog een tijdje als een soort van culturele vereniging door het leven ging. De nieuwe formule sloeg echter niet aan, want in het begin van de jaren '70 bestond Moeder Oostendse niet meer.

Pas halverwege de jaren '70 was de links-revolutionaire sfeer in Leuven gedaan. Een aantal Oostendse studenten, onder leiding van rechtenstudent Filip Landrieux, besloten in 1976 Moeder Oostendse herop te richten. Landrieux was een actieve student, want in het academiejaar 1974-1975 was hij de hoofdredacteur van het KVHV-blad *Ons Leven*. Luc Ghesquière, de toenmalige KVHV-preses, was tevens een lid van Moeder Meense, en als dusdanig probeerde hij het clubleven en het KVHV weer te verzoenen. Gezien de tijdsgeest waren deze verwezenlijkingen quasi onmogelijk of van korte duur. Maar het is zeer waarschijnlijk dat gedurende dit academiejaar hoofdredacteur Landrieux het idee heeft opgevat voor de heroprichting van Moeder Oostendse. Onder het presesschap van Ghesquière en de *Ons Leven*-redactie van Landrieux had het door innerlijke strijd verzwakte KVHV eindelijk weer eens een Vlaamse actie op zijn programma staan. Het in 1976 heropgerichte Moeder Oostendse had naar alle waarschijnlijkheid een goede band met het KVHV, wat dus ook een zekere mate van Vlaamsgezindheid inhield. Het staat alleszins vast dat tot ver in de jaren '80 op een zangavond van Moeder Oostendse de *Vlaamse Leeuw* op het repertorium stond, wat tegenwoordig niet meer zo is. Ondanks de banden met het KVHV heeft de nieuwe senior Filip Landrieux de club van nul terug moeten opbouwen, daar er geen verslagen, foto's, adressenlijsten en dergelijke meer waren. Het herrezen Moeder Oostendse was echter heel snel weer op sterkte, want in 1979 werd één van haar leden, Axel Willems, tot Senior Seniorum of hoofd van het SK verkozen. Hoewel het SK veel aan prestige had verloren, bleef de functie van Senior Seniorum een erefunctie, die het vertrouwen in de verkozene en zijn club beklemtoonde.

In 1980 had Moeder Oostendse terug zijn draai gevonden en deed ze mee in het Leuvense studentenwereldje alsof het nooit was weg geweest. Gedurende de jaren '80 zou de club het moeten stellen met zo'n 15 à 20 leden, wat ongeveer evenveel was als de andere West-Vlaamse clubs in Leuven. Op het einde van de jaren '80 en in het begin van de jaren '90 zou Moeder Oostendse de reputatie van een zeer zware en zelfs vechtlustige studentenclub krijgen. Geregeld ging Moeder Oostendse op de vuist met andere studentenclubs, het SK of met het KVHV. Ook qua drinken hadden de Oostendse studenten een reputatie gekregen, zoals het volgende stukje uit *Ons Leven* aantoont: "Dolgraag was de zuipschuit bij een studentenclub gegaan, doch de doop schrok hem af. Vaak laat hij echter medestudenten (vooral die van het vrouwelijke soort) geloven dat hij in een studentenclub is. Bij voorkeur d'Oostendsen om aan te tonen hoe zwaar hij wel is". Op het vlak van ledenaantallen gaat het Moeder Oostendse echter niet voor de wind begin jaren '90. Zo heeft Moeder Oostendse aan het begin van het academiejaar 1994-1995 nog maar twee leden! Behalve de kwalijke reputatie had ook de secularisering toegeslagen. Vroeger waren de meeste leden oud-leerlingen van het Oostendse O.L.Vrouwe College die, hoe kon het ook anders, hun universitaire studies aan de Katholieke Universiteit Leuven vervolgden. Maar op het einde van de 20ste eeuw telde deze redenering niet meer mee, waardoor het O.L.Vrouwe College als bron van nieuwe leden opdroogde.

De huidige situatie is zoals gezegd vrij kritiek voor de oude Leuvense studentenclubs en verschillende onder hen hebben het loodje gelegd, zoals het 112 jaar oude Moeder Westland. Zo schieten er van de negen West-Vlaamse studentenclubs die in 1995 door de Leuvense straten rondliepen, er in 2003 nog maar vijf van over. Deze trend vindt men trouwens terug voor de Leuvense studentenclubs uit de andere vier Vlaamse provincies. Externe oorzaken voor deze terugloop zijn bijvoorbeeld de nieuwe semesterexamens (sinds 2001) aan de Katholieke Universiteit

Leuven, het verdwijnen van oorspronkelijke clubcafé's (zoals Café 'In den Bel' waar Ernest Claes graag vertoefde) en ook de minder goede bekendheid van het clubgebeuren bij de leerlingen van het Secundair. Nochtans liggen sommige oorzaken bij de studentenclubs zelf, zoals het niet genoeg naar buiten treden, het gebrek aan organisatie en traditie. Om deze trend te keren heeft de Westvlaamse gilde (de overkoepeling van alle Westvlaamse studentenclubs te Leuven) besloten om de banden tussen de verschillende clubs te versterken en vaker naar buiten te treden. Gelukkig kreeg Moeder Oostendse begin 1995 en in de volgende jaren constant nieuwe leden bij. Veel nieuwe leden komen echter niet meer van Oostende en omstreken, maar uit verder afgelegen gebieden in West-Vlaanderen (Ieper, Wervik) of zelfs daarbuiten (Aalst, Gent, Aarschot). Dit afsnoepen van potentiële leden wordt echter niet altijd geapprecieerd door de streekgebonden clubs van de streken waar de nieuwe leden vandaan komen. Ondanks de concurrentie die de verschillende clubs voeren op het vlak van de werving van nieuwe leden is Moeder Oostendse uitgegroeid tot groep van een man of twaalf. Dat is een stuk kleiner dan de 62 leden van 1960-1961, maar vergeleken met andere studentenclubs is Moeder Oostendse tegenwoordig wel één van de grotere Leuvense studentenclubs [Foto].

